

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לח.

עין משפט גזר מצוה

פד א מיי פ"ו מהל' לולב
הלכה י סג עין מד
טו"ע א"ח סי' מרבי
ס"ק ב:
פה ב ג מיי פ"ג מהל'
מצוה הלכה יד
טו"ע א"ח סי' מרבי ס"ק
ג:
פו ד מיי פ"ה מהל'
ברכות הלכה טו סמג
עין ט:

רבינו חננאל

מתני' מי שבא בדרך
ואין בידו לולב, כשיכנס
לבתו נוטלו על שלחנו
כו'. אלמא מפסיק סעודה
ונטלו. איני והתני בשבת
בפרק ראשון לא יכנס
לאכול סנון למנחה
עד שיתפלל, וקתני אם
התחילו אין מפסיקין.
ושניין אי איכא שהות
ביום כדי לאכול ולגמור
סעודה ואחר כך מתפלל,
אינו מפסיק. ואם אין
שהות ביום מפסיק. ומתני'
בדליכא שהות ביום. ואחא
זבא ושני שבתי אחרתא,
ואמר לא שני לן בין
מצוה דאורייתא למצוה
דרבנן, הלא בהדיא שנינו
מפסיקין לקרית שמע
ואין מפסיקין לתפלה.
הליך לולב דמדאורייתא
מפסיק, תפלה דרבנן לא
מפסיק. אלא מתני' היא
גופא קשיא, קתני כשכנס
לבתו נוטלו על שלחנו,
אלמא מפסיק, והדר תני
לא נטל שחרית יטול
בין הערבים, אלמא לא
מפסיק בשחרית. ומשני
רב אשי לאשוי לולב
לתפלה, ואמר לתחילה
איבעי ליה לאפסיק, ואי
לא מפסיק יטול כל
היום. אי הכי קשיא הכא
קתני יטול על שלחנו
אלמא מפסיק, והתם קתני
אם התחילו אין מפסיקין
לתחלה, [ואלא לעולם
כדאמרין, הא דאיכא
שהות ביום אין מפסיקין
ואי ליכא שהות ביום
מפסיקין. ומתני' גמי הכי
קתני אין שהות ביום יטול
על שלחנו, אלמא מפסיק,
ואם יש שהות ביום אינו
מפסיק, שאם לא נטל
שחרית יטול בין הערבים
שכל היום כשר ללולב.
(משני) [דילשוין] הא
דלולב דאורייתא ותפלה
מדרבנן, לא מצית אמרת,
מדקתני מי שבא בדרך
אלמא מתני' בשאר הימים
ומדרבנן היא, דאי ס"ד
ביום טוב ראשון שהוא פן
ההורה, כדכתיב ולקחתם
לכם ביום הראשון וגו', מי
שרי לסגוי באורחא, אלא
שי' (ומדרבנן בשאר
הימים ניתוח) [בשאר
הימים מדרבנן ניתוח].
מתני' מי שהיה עבד או
אשה או קטן מקריין אותו
ועונה אחריהן מה שהן
אומרים כו'. אמר רבא

מאי קושיא דלמא הא דאורייתא והא דרבנן. תימה והרי קידוש
היום דאורייתא כדאמר' פ' מי שמתו (ברכות דף כ: ושם) נשים
חייבות בקידוש היום דבר תורה והא דמשמע בריש מיר (דף ג:) שהוא
מדרבנן איין הוא מדרבנן דדריש לאסור על היין מצוה כיון הרשות
וקאמרין מאי היא קידושא ואבדלתא
מושבע ועומד הוא ומשני קידוש עלמנו
דאורייתא ואפ"ה א"ר יוסי בריש ערבי
פסחים (דף ק. ושם) דלחין מפסיקין
ופסקין התם הלכה כר' יוסי צבי"ש
וכר' יהודה בערז פסח וי"ל דשאני
קידוש היום שיכול לקדש ביום כזליה
וליכא למיחש לפשיעות' כולי האי ועוד
לפי שפסק בסעודת שבת לא חיישין
כולי האי שמא יתעצל בקידוש היום:
יום טוב שני דרבנן. ואכתי הוא מצי
לשנויי דלידי ואדי איכא שהות
אלא משום דכולי יומא זימניה הוא
חיישין טפי דלמא אחי למיפשע
כדאמרין פ"ק דשבת (דף י:.) צמחה
כיון דקציעא ליה זימנא מירתא ולא
אחי למיפשע ערביה כיון דכולי ליליא
זמניה לא מרתא ואחי למיפשע ואין
לומר משום דהתם ליליא זמן שינה
וחיישין טפי דל"כ ההוא טעמא ה"ל
למימר התם וי"ל דתפלה זריכה שהות
וממעל בה טפי מנטילת לולב דמכי
אגביה נפק ציה: **מדקתני מי
שבא בדרך.** תימה בסוף פ' תפלת
השחר (ברכות דף ג. ושם) אמרי' השכים
ללאת לדרך מציאין לו שופר ותוקע
[לולב ומנענע] והיינו ציוס טוב וי"ל
דאיכא דליכא למיטעי לא חייש ומיירי
צהלך בחוץ המחווס למקום שבה חסס
ועוד דהתם קתני השכים ללאת לדרך
שמצינו הולך לקראת חסס ונטול לולב
קודם שילא אלל הכא קתני מי שבה
צדך וכשיכנס צביטו נוטל לולב
משמע שממקום רחוק בא לציטו:
מי שהיה עבד ואשה. משמע כאן
דלשה פטורה מהלל דסוקות וכן
דעזרת ומטעמא משום דלמנא שהזמן
גרמא היא אע"ג דצהלל דלילי פסחים
משמע צפרק ערבי פסחים (דף קט.).
דמחייבי צד' כוסות ומסתמא לא תיקנו
ד' כוסות אלא כדי לומר עליהם הלל
ואגדה שאני הלל דפסק דעל הנס בא
ואף הן היו צואתו הנס אכל כאן לא על הנס אמור: **ותדחי' לו מאירה.**
שלא למד ואם למד תבא לו מאירה שמצוה את קונו לעשות שלוחין כאלה
כן פי' בוקנט' ועל אשמו ובניו מצרכין לו בגמרא היה לו לפרש כן דמתני'
מיירי צלל למד שמקריין אותו ועונה אחריהן מה שהן אומרים ומשום
דמצוה צמה שאלו מצרכין לו דלאו בני חיובא נינהו המקריין אותו קליט
ליה דהא גדול מקרא אף על פי שאין עונין אחריו אלא הללויה דנפיק
בשמיעה לחודיה וצבא לו מאירה דעבד ואשה נמי לא מייחייבי צהלל
דמאות עשה שהזמן גרמא הוא: **באמת אמרו בן מברך ראבוי.**
אין זה מענין משנתנו ולא מיימתי ליה אלא אגב גררא דתבא לו מאירה
דכאל לא איירי במקרא אותו דצפ' מי שמתו (ברכות דף כ: ושם) רואה לך דקדק
מכאן דנשי חייבות בצרכת המון דאורייתא מלמנא אחרים ידי
חובטן ופריק קטן איכא' למימר דאורייתא אלא הב"ע דאכל שיעורא
דרבנן ומפיק דרבנן ובתוספתא קתני גבי צרכת המון דאין אשה ועבד
וקטן מוציאין את הרבים ידי חובטן ואיכא לאוקומי כשאלל שיעורא
דאורייתא ואין יכול לך דקדק מכאן (ד' בצרכת המון דאורייתא דלמנא לא
הוי דאורייתא כיון דאין מנטרפות לזימון כדמתן פרק שלשה שאכלו
(שם דף מה.) אין מוציאיות א"פ' שהאיש מוציאין שאני איש דחשיב טפי
אזי נמי משום דרביס זילא צהו מלמא דריי מגילה דנשי חייבות צה
ופירש ב"ה' דאין נשים מוציאיות את הרבים ידי חובטן צמגילה:
הלכתא

שירי מלוה. מלוה שהיא שירים שאינה עיקר לעבד כפרה אעפ"כ
חשובה היא לעבד את הפורענות: **שהרי טוהפה שירי מלוה היא.**
ואינה מעבדת כדתינא צבורת כהניס ומיימתיין לה בגמרא דיומא
(דף ה.) לתוהפה לכפר וכי טוהפה מכפרת והלא אין כפרה אלא
צום אלא שאם עשה לתוהפה שירי
מלוה ששיריה ולא עשה מעלה עליו
הכחז כאלו לא עשה מן המונחז
וכיפר כלומר אעפ"כ כיפר שאין לך
להציא קרבן אחר: **וכן לולב.** מולך
ומציא מעלה ומוריד: **ממטי ליה.**
מולך: **ומייסי.** מציא: **גירא צענייה**
דפטנא. הרי זה לחך צעניו של שטן
שואה צעניו שאין צו כח לנתק
מעליו עול ממות: **ולאו מלמא היא.**
אין נכון לומר כן: **לאיגורי.** שיתגרה
צו שטן שהוא יצר הרע וישאנו לתעות
מעל קונו ומסור ע"מנו על הדבר:
מתני' יטול על שלחנו. אם שכה ולא
נטל קודם אכילה לךך להפסיק
סעודה וליתול לולב: **גמ' אם הפסילו**
אין מפסיקין. גבי תפלת המנחה
מן לה צמסכת שבת לא יש צד אדם
לפני הספר ולא יכנס לא לאכול
ולא לדון ואם התחילו קודם המנחה
ומשכה סעודתן והגיע זמן המנחה
אין מפסיקין אין לרביין להפסיק
סעודתן ולהתפלל: **הא דאיכא שהות**
ציוס. התם דדאיכא שהות להתפלל
אחר שיגמרו סעודתם ומתני' דהכא
דליכא שהות שממך סעודתו עד
שמתך: **ומאי קושיא.** דתפלה אלוכל
דאיטריך רב ספרא לשנויי עלה דלמא
מרייבו דדאיכא שהות וגבי לולב
מפסיקין דמדאורייתא היא אכל תפלה
דרבנן: **אלא אי קשיא.** דאיטריך רב
ספרא לשנויי היא גופה קשיא דלולב
אלולב רישא דקתני מפסיק וסיפא
משמע ימתין אם ירצה שהרי יש לו
שהות כל היום: **דלמא מצוה לאפסוקי.**
שמה יסכה ויפשע: **אלא אמר ר' יורה**
לעולם. כי איטריך רב ספרא לשנויי
משום קושיא קמיימא איטריך:
מתני' מקריין אותו. קך היו נוהגין
אחד קורא את ההלל ומוציא
את הרבים ואם היה עבד או אשה
או קטן הואיל ואין מחויב צדצר אין
מוציא את המחויב מידי חובטו הלכך עונה אחריו כל מה שהוא
אומר: **וטבא לו מאירה.** שלא למד ואם למד תבא לו מאירה שמצוה
את קונו לעשות שלוחים כאלה: **עונה אחריו הללויה.** על כל דבר
שהוא אומר והכי קתני לה צמסכת סוטה (דף ג:) כיצד אמרו ישראל
שירה צים כגדול המקרא את ההלל והם עונין אחריו הללויה משה
אמר אשירה לה' והם אומרים אשירה לה' משה אמר כי גאה גאה והם
אומרים אשירה לה' אלמא דעל כל דבר דוצר קאמר דעונין הללויה:
לכפול. כל פסוק ופסוק ונהגו כן מפני שיש פרשה שכולה כפולה
הדוד תחלה וסוף יאמר נא שלשה פעמים קראתי יה ענני צמרחז יה
ה' יה' לי טוב לחסות טוב לחסות סבצוני סבצוני דמה דמתני ויהי
לי לישועה קול רנה וישועה ימין ה' ימין ה' לא אמות לדמות לא
נתנני פתחו לי שערי זה השער וגו' אכל מואוך ולמטה אינו
(כופל) והיינו דאמרין לקמן (דף טז.) מוסיף לכפול מואוך ולמטה:
גמ' צאמס אמרו. כל צאמת הלכה היא ואין חולק צדצר: **בן**
מברך לצבוי. צרכות המון משגיג לחינוך דחייב מדרבנן ובמסכת
ברכות פרק מי שמתו (דף כ:) מוקיס לה כגון שלא אכל אצוי
אלא חזית או כביצה דהוי שיעורא דרבנן דמדאורייתא לא מייחייב
עד דשבע דמתני ואכלת ושבעת וצרכת הלך אחי מדרבנן ומפיק
מדרבנן: **שאשמו ובניו מצרכין לו.** דודאי מחמת שלא למד הוא:
הלכתא

א) וקדישין ג. פ"א.
ב) [מגילה כ:.] א. שבת
ט. ט. ד) [פסחים קיט.].
ה) ברכות כ:.) א) [ג'ל
כפול.] א) [מג'ל' מי איכא].
ה) גי' ר"מ ואינו יכול
לקדק מכלן דאין חייבות
צמגמ' דאורייתא דלמנא
חייבות דאורייתא אלא כיון
דאין מנטרפות.

גליון הש"ס
גמ' אמר רבא מאי
קושיא. כעין זה יבמות דף
קט ע"ב:

מוסף רש"י
שהרי תנופה שירי
מצוה היא. דלא מעבכא
כפרה ולא עיקר מצוה היא,
כדאמרין צפרק שני מדות
(מנחות ג:) שאם עשה
לתוהפה שירי מצוה מעלה
עליו הכחז כאלו לא
כיפר וכיפר (מנחות סב.).
לכפול. כל ההלל (פסחים
ק"ט:.) בן. קטן. מברך.
צרכת המון. לאבוי. אם
אין אצוי יודע לךך
(ברכות כ:.)